

2500 fietsers bij de eerste hulp

Weg met de loze paaltjes

Paaltjes moeten auto's van het fietspad weren, maar onbedoeld houden ze ook fietsers tegen. Jaarlijks belanden zo'n 2500 fietsers bij de eerste hulp. Gelukkig beginnen gemeenten nu ook na te denken over het nut van paaltjes.

Veel paaltjes worden voor lief genomen tot er iemand tegenaan rijdt. Wie er echt op gaat letten, ziet overal potsierlijke, overbodige paaltjes. Vaak staan twee paaltjes op een plek waar één voldoende zou zijn. Als paaltjes te dicht bij elkaar staan moet je er als fietser langs zien te wurmen. Als je een driewieler, bakfiets, ligfiets of een karretje achter de fiets hebt, kun je het helemaal vergeten.

Je kunt je ook afvragen of het zin heeft om een paaltje midden op het fietspad te zetten als naast een fietspad een ruime berm loopt waar een kwaadwillende automobilist met gemak overheen kan rijden.

De vraag waarom een automobilist er überhaupt overheen zou willen rijden, wordt vaak niet eens gesteld. Je kunt overal wel fietspaaltjes neerzetten, maar de meeste automobilisten geven de voorkeur aan de weg en rijden niet plompverloren door voetgangersgebieden of plantsoenen en parken.

PAALTJESVERKIEZING

Nutteloze paaltjes zijn de Fietsersbond al jaren een doorn in het oog. Afdelingen zijn fanatiek aan de slag gegaan met meldingen van fietsers. Maar hoe gevaarlijk zijn die paaltjes eigenlijk? Onderzoek van Rijkswaterstaat in

WINTERPALEN

Een speciale categorie paaltjes vormen de zogenaamde winterpalen. De winterpalen zijn eigenlijk zomerpalen, want ze staan er alleen in de zomer. Als het kouder wordt haalt de gemeente ze weg zodat er op die paden gestrooid kan worden. Als het 's winters geen problemen oplevert dat ze er niet staan kunnen ze gewoon weggehaald worden.

2008 wees uit dat door de paaltjes jaarlijks circa 2500 fietsers bij de eerste hulp belanden. En 325 fietsers moeten zelfs in het ziekenhuis opgenomen worden. Naar schatting tien mensen overlijden ten gevolge van botsingen met vaste objecten als paaltjes, stoep-randen en hekjes. Een rapport van Groningse verkeerskundigen begin dit jaar, waarin weer werd gewezen op het gevaar van de paaltjes, schudde de kwestie nog eens op.

Waarom staan er eigenlijk zo veel paaltjes? In het recente verleden zijn ze er simpelweg uit gewoonte neergezet. Nieuw fietspad? Dan hoort er een fietspaaltje bij. Nu onderzoeken bij herhaling aantonen dat paaltjes gevaarlijk zijn, veranderen gemeenten hun beleid. Woerden bijvoorbeeld, dat Fietsstad 2013 wil worden. Ambtenaren halen voortvarend de paaltjes weg.

Ook Amersfoort heeft de strijd aangeboden met overbodige paaltjes. De gemeente vroeg daarbij fietsers om hulp. Bewoners konden op www.fietspaaltjesamersfoort.nl aangeven wat zij het meest overbodige en hinderlijke paaltje van de stad vonden. De bewoners hebben op 500 palen gestemd; inmiddels hebben de ambtenaren 240 palen bestudeerd en ze kwamen tot de conclusie dat er maar liefst negentig weg kunnen. Dat ruimt op. Het fietspaaltje op de Johan van Oldenbarneveltlaan bij het Stationsplein blijkt fietsers het meest in de weg te staan. Toch is het niet verwijderd. De gemeente legt op de site uit waarom het meest gehate paaltje toch blijft staan: 'Om sluipverkeer naar het Stationsplein te voorkomen is het wenselijk hem te handhaven. We gaan wel zorgen dat hij meer opvalt.'

BANDENSPOREN

De Fietsersbond wil dat de paaltjesreflex bij meer gemeenten verdwijnt en dat ambtenaren zich afvragen: is het paaltje echt nodig?

FIETSERBOND AFDELING APeldoorn

Fietsersbond afdeling Apeldoorn was een van de afdelingen die een uitputtend verslag maakten van de fietspaaltjes in de gemeente. Meer dan honderd paaltjes werden gefotografeerd en geanalyseerd. Hieronder voorbeelden van paaltjes die volgens de Fietsersbond weg moeten.

Paaltjes die beter aangegeven moeten worden

Nut van het paaltje: Afwezig; Koning Lodewijklaan is al met andere paaltjes verderop afgeschermd

Inleidende markering: Afwezig

Kleur: Wit met reflectie

Kwaliteit kleur: Goed

Verlichting: Ja, specifiek bij paaltjes

Ruimte naast paaltje (cm):

90 - 130 - 130 - 90

Nut van het paaltje: Afwezig; geen optie als sluiproute

Inleidende markering: Afwezig

Kleur: Rood-wit

Kwaliteit kleur: Slecht

Verlichting: Ja, specifiek bij paaltje

Ruimte naast paaltje (cm):

120 - 130

Opmerking: Paaltje neergeklapt (in het weekend)

Nut van het paaltje: Afwezig; geen optie als sluiproute

Inleidende markering: Afwezig

Kleur: Rood-wit

Kwaliteit kleur: Goed

Verlichting: Ja, specifiek bij paaltje

Ruimte naast paaltje (cm): 110 - 125

Hoeveel fietsers hebben er last van? Hoe groot is de kans dat een automobilist het pad oprijdt als het paaltje verwijderd wordt?

Vaak is het lastig vast te stellen of auto's zonder dat paaltje het fietspad op zouden rijden. Of dat gebeurt, is te zien aan bandensporen en omwonenden weten het vaak wel. Het Fietsberaad adviseert als proef het paaltje weg te halen en het pas terug te plaatsen als er klachten komen. Ook loont het de moeite om op andere manieren te voorkomen dat auto's het fietspad oprijden. Als het stevast dezelfde zijn die op het fietspad parkeren, kunnen ze daarop aangesproken worden. Soms helpt het om elders parkeerplaatsen aan te leggen. Helemaal afdoende is dat waarschijnlijk niet. Toch lijkt het beter om te accepteren dat een enkeling het pad oprijdt dan het risico te lopen dat iemand zich lelijk aan een paaltje verwondt.

Los van de verwondingen is er nóg een bezwaar tegen paaltjes: ze verminderen de capaciteit van het fietspad, omdat fietsers genoeg afstand moeten houden van de paaltjes. Inhalen wordt moeilijker en als mensen dat toch gaan doen – op bijvoorbeeld een druk woon-werkfietspad – gevaarlijker.

VREEMDE PAALTJES

Maar alle paaltjes het land uit, dat gaat te ver. Er zijn plekken waar fietspaaltjes absoluut nuttig zijn. Vaak bieden fietspaden een kortere route en zonder paaltjes wordt de verleiding voor de automobilist onweerstaanbaar.

En als het paaltje dan wél echt nodig is, is de volgende vraag: is het goed zichtbaar? Is er genoeg ruimte voor fietsen om het paaltje te passeren? Is de plek goed of staat hij te dicht bij een bocht?

Er zijn legio smoezelige paaltjes op een donkere plek onder de bomen die ineens opduiken. Het ideale fietspaaltje valt lekker op. Uit het Groningse onderzoek naar eenzijdige ongevallen eerder dit jaar van Eva Fabrik en Dik de Waard blijkt dat mensen het liefst een rood-wit gestreept paaltje hebben.

Moeten fietsers niet gewoon beter opletten? Bewegingswetenschapper Berry den Brinker zegt het zo: 'Eigenlijk is iedereen slechtziend.' Een voorbeeld: als je recht voor je kijkt, zie je vanuit je ooghoeken de berm, maar die zie je niet meer zo goed als wanneer je direct naar de berm zou kijken. Zo is het ook in het verkeer: tijdens het fietsen kun je niet alles even goed waarnemen. Mensen rijden tegen fietspaaltjes aan omdat ze afgeleid worden door een tegenligger, omdat ze uitwijken voor een tak op de weg, of omdat het paaltje ineens om de hoek opduikt. Soms staan paaltjes op onverwachte plekken. Vooral ouderen worden het slachtoffer van fietspaaltjes. In de zomermaanden zijn vakantiegangers vaak de pineut. Want je eigen paaltjes thuis ken je op den duur wel, maar op vreemde paaltjes op onverwachte plekken zijn recreanten vaak niet bedacht.

Zes gloednieuwe paaltjes

FIETSERBOND AFDELING WOERDEN

Woerden leek goed op dreef met het weghalen van paaltjes, maar ineens stonden er zes gloednieuwe exemplaren midden op een druk bereden fietspad. De paaltjes waren bedoeld om te voorkomen dat automobilisten over het fietspad rijden als een vrachtwagen staat te lossen, maar de Fietsersbond vindt dat daar een andere oplossing voor moet worden gevonden. Gelukkig was de gemeente het daarmee eens en de paaltjes waren – even onverwacht als ze geplaatst werden – snel weer verdwenen.

Diemerpark

FIETSERBOND AFDELING AMSTERDAM

Amsterdam is ook druk met paaltjes inventariseren. Een van de paaltjes die om actie vragen staat bij het Diemerpark. Het Diemerpark heeft last van sporters die zo dicht mogelijk bij het sportterrein willen parkeren en over de autovrije fietsroute tussen IJburg en Amsterdam-Oost rijden. Het paaltje dat ze tegen moet houden, staat volgens de afdeling Amsterdam op de verkeerde plek. Als auto's al bij dat paaltje zijn, kunnen ze niet meer fatsoenlijk keren. Beter zou het zijn ze eerder tegen te houden.

FIETSERBOND AFDELING VELSEN

Frans de Vilder van Fietsersbond afdeling Velsen had eerst zijn bedenkingen bij de oproep van de Fietsersbond twee jaar geleden om linke paaltjes te melden. Was het geen ophef om niks? Om hoeveel paaltjes ging het nou helemaal? Maar toen hij door Velsen-Noord fietste zag hij – zoals hij het zelf omschrijft – het licht: 'En dan zie je foute paaltjes waar je al jaren langs fietst.' Hij schreef het college en de gemeenteraad aan en kreeg een uitnodiging om met de wethouder langs de gevaarlijke paaltjes te fietsen. 'Ik heb met een aantal ambtenaren een voor iedereen onthutsende fietstocht gemaakt. Er staan paaltjes waarvan iedereen zich afvroeg wat doet dat ding hier.'

'Wat doet dat ding hier?'

Vlaardingen

FIETSERBOND AFDELING SCHIEDAM

Dit zinloze paaltje heeft jarenlang op het fietspad Oostveenseweg-Woudweg/Voudweg in Vlaardingen gestaan. Auto's die dit paaltje negeerden konden door de berm toch wel op het pad komen. De afdeling heeft bij diverse gelegenheden gepleit voor verwijdering en nu is het paaltje dan eindelijk weggehaald.